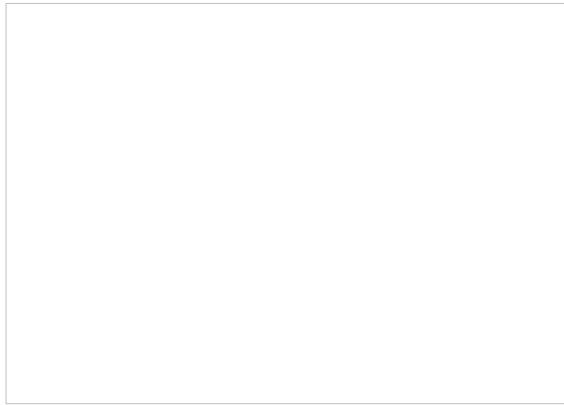

Müşrükler näme üçin butlara ybadat edýärler?

Allaha hamd, Pygamberimiz Muhammede salat we salam bolsun.

Haçanda Pygamberimiz (sallallahu aleýhi we sellem) Yslama dagwat edip ynsanlary hak ýola çagyryp başlanda. Kureýis taýpasynyň kapyrlary ynsanlary Pygamberimizden (sallallahu aleýhi we sellem) uzaklaşdyrmak we Ony ýigrenji edip görkezmek üçin elinden gelenini edýärdiler. Olar Pygamberimize (sallallahu aleýhi we sellem) däli, jadygöý, jynlan, üýtgan diýen ýaly dürli erbet atlary dakýardylar.

Emma buňa garamazdan Pygamberimize (sallallahu aleýhi we sellem) eýerip musulman bolýanlaryň sanyň artýanyň görén kapyrlar başga hileler edip Pygamberimiziň (sallallahu aleýhi we sellem) Yslam dagwatyny durdyrjak bolýardylar. Kapyrlar Pygamberimize (sallallahu aleýhi we sellem) namaz okama, oraza tutma musulman bolma diýmeyärdiler. Olar Oňa: sen Yslamy başgalaryna öwretme, Yslama dagwat etme diýip, hüjüm edýärdiler.

Netijede kapyrlar Pygamberimizi (sallallahu aleýhi we sellem) garalamak üçin atýan dürli töhmetleriniň peýda bermeyänini görüp, biz gowusy Ony mal-mülk bilen aldalyň, paý-peşges, para-pul hödürläliň diýen netijä gelyärler.

Küreýşliler içlerinden iň at-abraýly kişi bolan Husaýn bin el-Munzir el-Huzai diýen kişini Pygamberimiziň (sallallahu aleýhi we sellem) ýanyyna ugratmak karary alýarlar.

Husaýn Pygamberimiziň (sallallahu aleýhi we sellem) ýanyyna gelip: **Eý Muhammet! (sallallahu aleýhi we sellem) Birligimizi böldüň. Güýümizi gowşatdyň. Ony etdiň, buny etdiň.....Eger sen mal-mülk isleýän bolsaň, biz saňa mal-mülk bereli, seni içimizde iň baý edeli. Zenan gerek bolsa, Seni taýpamzyň iň owadan zenany bilen öýlendireli. Eger patyşa bolasyň gelse, seni başyymza patyşa edip saýlaly.**

Husaýn gepini we aldawlaryny dowam etdi.

Haçanda Husaýn gürläp bolanda Pygamberimiz (sallallahu aleýhi we sellem) oňa: **Gürläp boldyňmy Eý Ebu Imran?** diýip, sorady. Husaýn: **Hawa** diýdi.

Pygamberimiz (sallallahu aleýhi we sellem) oňa: **Sorajak zatlaryma jogap ber!**

Husaýn: **Näme islešeň sora!**

Pygamberimiz (sallallahu aleýhi we sellem): **Eý Ebu Imran näçe sany ilähe ybadat edýärsiň?**

Husaýn: **Yedi ilähe ybadat edýärin. Biri gökde altysy ýerde!**

Pygamberimiz (sallallahu aleýhi we sellem): **Mal-mülkiň heläk bolanda kime doga-dileg edýärsiň?**

Husaýn: **Gökdäki ilähe dileg edýärin!**

Pygamberimiz (sallallahu aleýhi we sellem): **Suwsuzlyk bolsa, ýagmyr gerek bolsa kime dileg edýärsiň?**

Husaýn: **Gökdäki ilähe dileg edýärin!**

Pygamberimiz (sallallahu aleýhi we sellem): **Çagalaryň, maşgalaň aç galsa kime dileg edýärsiň?**

Husaýn: **Gökdäki ilähe dileg edýärin!**

Pygamberimiz (sallallahu aleýhi we sellem): **Doga-dilegleriň diňe gökdäki kabul edýärmى ýa-da ähli ilähleriň kabul edýärmى?**

Husaýn: **Elbetde Onuň ýeke-täk Özi kabul edýär.**

Pygamberimiz (sallallahu aleýhi we sellem): **Ýeke Özi seniň dilegleriň kabul edýär. Ýeke Özi saňa nygmat/ryzk bagış edýär. Emma sen Oňa başgalaryny şärik goşýarsyň. Ýa-da saňa zyýan bermek üçin ol ýerdäki ilähleriň gökdäkä üstün geler öydäňmi?**

Husaýn: **Ýok olaryň Oňa güýji ýetmez!**

Pygamberimiz (sallallahu aleýhi we sellem): **Eý Husaýn! Musulman bol, men saňa şeýle bir sözler öwredeýin, ol sözler sebäpli Allah Tagala saňa peýda berer!**

(Ol musulman bolýar we hadys dowam edýär)¹

Görüşimiz ýaly Pygamberimiziň (sallallahu aleýhi we sellem) zamanasyndaky arap müşrükleri Allahy inkär etmeyärlerdi. Olar ähli zady ýokdan bar edip ýaradanyň, mahlukatyna ryzk berip, doga-dilegleri kabul edip duranyň ýeke-täk Allahdygyna ynanýardylar.

Bu barada Allah Tagala Kur'an-Kerimde şeýle habar beryär:

فَلْ مَن يَرْزُقُهُم مِّنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ أَمْنٌ يَمْلُكُ السَّمْعَ وَالْأَبْصَارَ وَمَن يُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيْتِ وَمَن يُدَبِّرُ الْأُمُورَ فَسَيَقُولُونَ اللَّهُ فَلَمْ أَفَلَا

“(Ol müşrükler) Aýt: Size gökden we ýerden ryzk beren kim? Gulaklara we gözlere eýe bolan kim? Ölüder dirini we diridenem ölüni çykarýan kim? We (dünýäni) dolandyryp duran kim? (Müşrükler) göni: Allah diýerler....”²

Elbetde aklymyza: Onda näme üçin ol müşrükler buta çokunýardylar? Näme üçin käbän daş töweregini 360 sany bu bilen doldyrduýlar? Eger Allaha ynanýan bolsalar, butlara näme üçin ybadat edip, doga-dileg edýärdiler? diýen soraglar gelip biler.

Sebäbi ol müşrükler özleriniň günükärdigine, şonuň üçin hem Allaha göni çykyp bolmajgyna, araçylaryň gerekdigine ynanýardylar. Butlar bilen welileriň ruhlarynyň baglanşygynyň bardygyna, şol sebäpli hem butlara yüzlenilse ol butlaryň Allah bilen öz aralarynda araçy, aklawçy bolup doga-dilegleriniň kabul bolmagyna kömek etjegine ynanýardylar.

Husaýn wakasynda görüşümiz ýaly olar asyl dilegleri kabul edýäniň Allah Tagaladygyna butlaryň bolsa, diňe araçydygyna ynanýardylar.

Bu barada Allah Tagala Kur'an-Kerimde şeýle habar beryär:

وَالَّذِينَ اتَّحَدُوا مِنْ دُونِهِ أُولَئِكَاءِ مَا نَعْبُدُهُمْ إِلَّا لِيُقْرَبُونَا إِلَى اللَّهِ رُغْبَةً

“....Özlerine Allahdan başga öwliýa edinenler: Biz olara (butlara) bizi diňe Allaha ýakynlaşdyrsynlar diýip, ybadat edýäris diýerler....”³

Başga aýatda:

يَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَضُرُّهُمْ وَلَا يَنْفَعُهُمْ وَيَقُولُونَ هُوَ لَاءُ شَفَاعَاتِنَا عِنْدَ اللَّهِ

“Ol müşrükler Allahdan başga özlerine ne peýda ne-de zyýan berip bilmejek zatlara ybadat edýärler we şeýle diýärler: Bular (butlar) Allahyň gatynda biziň şepagatçylarymyz, aklawçylarymyzdyr....”⁴

Bu gysgajyk hadysdan görüşümiz ýaly musliman bolmak üçin bir Allahy ýaradyjy, ryzk beriji diýip kabul etmek ýeterli däldir.

Musliman bolmak üçin Allahy birläp, Oňa hiç bir zady şärik goşman, araçy goşman ýeke-täk Allaha ybadat etmelidir.

Bu bolsa Lä ilâhe illallah şayatlygynyň manysydyr.

Haçanda musliman kişi şahadat getirip Lä ilâhe diýende: ähli ýalan ilähleri inkär edýär.

İllallah diýende bolsa: Hak ilâh diýip Allahy kabul edýär.

Manysy: **Bir Allahdan başga hak ilâh yok** diýmekdir.

Ýagny men: Bir ýaradyjy diýip Allahy kabul edýärin we ybadatymyň ählisini diňe Allah Tagala üçin edýärin we ybadat edenimde Allaha hiç bir zady ne daşy, ne agajy, ne pygambarı, ne perişdäni, ne welini, ne ölüni şärik goşmaýaryn. Ynsanlaryň Allahdan başga sygynyp Allaha şärik goşýan zatlaryny inkär edýärin diýmekdir.

1-Beýhaki روی البیهقی و غيره

2-Yunus 10/31.

3-Zumer 39/3.

4-Yunus 10/18.